

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 380. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357406304/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Men Fabelen er undkommen. Den stiger først ned i det Ondes Rige og udrydder det Onde ved at give de dødbringende Skæbnegudinder Lidenskaberne i Vold. Saa er Tid og Dødelighed ophævet. «Hørret er spundet op, det Livløse er atter besjælet, det Levende vil regere.» I en almindelig Verdensbrand lider Moderen, Hjertet, Flammedøden; i Baalet gaar den tidligere Verdens Stjerne, Solen, tilgrunde og Flammen smelter Isen om Arcturs Palads. Eros og Fabel drager ind deri over en ny lykkelig Jord, der udbreder sig under en ny Himmel. Fabel har fuldendt sin Sendelse; thi hun fører Eros til hans Elskede, Kongens Datter. Poesiens og Kærlighedens Rige er grundfæstet.

Grundfæstet er nu Evighedens Rige,
 en kærlig Fred afslutter alle Krige.
 Fortidens Kval er nu kun Drøm og Minde,
 Sophia evigt Hjerternes Præstinde.

Sophia indtager samme Plads i denne forstandstørre Allegori som Beatrice i Dantes berømte Digtning.

Selve Romanens Forherligelse af en gammel Mestersanger og derigennem af Poesien er kun en Omskrivning af Hardenbergs egne Skæbner og Bestræbelser. Heinrich v. Ofterdingens stille Barndomshjem minder om Hardenbergs eget. En Drøm, der synes dobbelt rig paa Varsler, fordi Faderen engang som Yngling har drømt en lignende, lader ham forudane sit Digterlivs hemmelige Lykke og viser ham i Form af en vidunderlig blaa Blomst hans Maal.

Heinrich rejser med sin Moder og sammen med nogle Købmænd til Augsburg for at lære Verden at kende. Dels Rejsehændelserne, dels hans Rejsekammeraters Fortællinger beriger ham med Indtryk og befrugter de Spirer til digterisk Frembringen, der findes i hans Sjæl. Thi al deres Tale drejer sig om Poesi og Digtere; de fortæller ham Arionssagnet og Folkeæventyr, i hvilke Digtere stilles i Rang med Konger, og filosoferer overhovedet over Poesien og Kunsten, ikke som Købmænd fra Middelalderens mest barbariske Tid, men som Romantikere fra Datiden. En af dem giver f. Eks. følgende panteistiske Forklaring af Menneskets Drift til billedende Kunst: «Naturen vil selv have Nydelse af alt det kunstnerisk Formede i den, og derfor har den forvandlet sig til Mennesker. I Menneskesindet glæder den sig nu selv over sin Herlighed, udskiller det Behagelige og

Liflige ved Tingene og frembringer det for sin egen Skyld paa en saadan Maade, at den paa mangfoldig Vis, overalt og altid, kan have og nyde det.»

Paa en Ridderborg træffer Heinrich en fangen østerlandsk Kvinde, hvis inderlige Klagesang det er ganske lærerigt at sammenligne med den fangne Østerlænderindes Klage *La captive* i Victor Hugos *Les Orientales*.

I en hemmelighedsfuld Eneboers Bog, der er Forbilledet for Kullemandens Bog i Ingemanns *Valdemar Sejer*, finder Heinrich sin egen Livsskæbne optegnet.

De Rejsende ankommer til Augsburg, og Heinrich lærer her en Digter og en henrivende ung Pige at kende. I Klingsohr staar den udviklede Digter for ham, og dennes Udtalelser minder paa mange Maader om Goethes. Næsten Alt, hvad Klingsohr siger, er overraskende fornuftigt og sundt; man begriber neppe, at Novalis selv ikke har kunnet tage sig noget deraf til Hjerte. Saaledes siger han: «Jeg kan ikke noksom tilraade Jer at følge Eders naturlige Lyst til at trænge ind i hvorledes Alt sker efter Aarsagsloven. Intet er Digteren uandværligere end Indsigt i enhver Gernings Art, og Bekendtskab med Midlerne til at naa ethvert Maal . . . Begejstring uden Forstand er unyttig og farlig, og Digteren vil kun kunne gøre faa Undere, ifald han selv troende studser over Undere . . . Den unge Digter kan ikke være for kold, for betænksom. Til den saunde melodiske Veltalerhed hører en omfattende, opmærksom, rolig Forstand.» Dog i ét Punkt er Klingsohr og Novalis aldeles enige, nemlig i, at Alt er og maa være Poesi. «Det er ret slem, at Poesien har et særskilt Navn, og at Digterne udgør et særegent Laug. Poesien er slet ikke noget Særligt. Det er den for Menneskeaaften ejendommelige Handlemaade. Digter og tragter ikke ethvert Menneske i ethvert Minut?»

Da Heinrich ser Klingsohrs Datter Mathilde, er al hans Elskovslængsel tilfredsstillet. Han er tilmode som ved Drømmesynet af den blaa Blomst. Da drukner den Elskede. Heinrich mister hende som Novalis selv havde mistet Sophie von Kühn. Ganske nedbrudt forlader han Augsburg. Saa trøster et Syn (som de Syner, Novalis selv havde haft ved Sophies Grav) ham i Sorgen; han ser den Afdøde og hører hendes Stemme.

I et fjernt Kloster, hvis Munke, Præster for Vedligeholdelsen af «den hellige Ild i unge Gemytter», synes at udgøre en Art